NÁVRHY GENERÁLNEJ ADVOKÁTKY
ELEANOR SHARPSTON
prednesené 17. júla 2008 [1]

1. V tomto konaní podľa článku 226 ES Komisia tvrdí, že Španielsko si nesplnilo svoje povinnosti v zmysle článku 3 ods. 1, 2 a 4 smernice 2000/35 („smernica“). [2] Po prvé Komisia uvádza, že ustanovenie vnútroštátneho práva, ktorým sa preberá smernica, umožňuje predĺženie platobnej lehoty pri určitých výrobkoch zo 60 dní na 90 dní bez toho, aby bola automaticky uložená vyššia sadzba úroku z omeškania, pričom v článku 3 ods. 2 smernice sa stanovuje, že za takýchto okolností by sa mala uplatniť vyššia úroková sadzba. Po druhé Španielsko odložilo úplné nadobudnutie účinnosti 60-dňovej lehoty až do 1. júla 2006, zatiaľ čo v smernici, v ktorej sa požaduje implementácia do 8. augusta 2002, sa nestanovuje žiadne čiastočné alebo postupné uplatňovanie jej ustanovení.

Príslušná právna úprava

Smernica

2. Cieľom smernice je boj proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách, ktoré zaťažujú najmä malé a stredné podniky. [3]

3. Podľa bodu 18 preambuly smernica „berie do úvahy otázku dlhých zmluvných platobných dôb, a najmä existenciu určitých druhov zmlúv, v ktorých je oprávnené použitie dlhšej platobnej doby v kombinácii s obmedzením zmluvnej slobody alebo s vyššou sadzbou úrokov“.

1 — Jazyk prednesu: angličtina.

2 — Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/35/ES z 29. júna 2000 o boji proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách (Ú. v. ES L 200, s. 35; Mim. vyd. 17/001, s. 226).

3 — Bod 7 preambuly.

4. V bode 19 preambuly sa stanovuje, že smernica by mala zakázať zneužívanie zmluvnej slobody na úkor veriteľov, a uvádzajú sa rôzne okolnosti, ktoré sa môžu za takéto zneužitie považovať.

5. V článku 2 ods. 2 smernice sa pojem „oneskorená platba“ definuje ako „prekročenie zmluvnej alebo zo zákona vyplývajúcej doby splatnosti“.

6. V článku 3 s názvom „Úrok v prípade oneskorenej platby“ sa stanovuje:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby:

a) úrok podľa písm. d) sa stal splatným dňom nasledujúcim po termíne alebo po uplynutí lehoty na zaplatenie určených v zmluve;

b) v prípade, že termín alebo lehota na zaplatenie v zmluve nie sú stanovené, sa úrok stal splatným automaticky bez potreby upozornenia:

i) 30 dní po obdržaní faktúry alebo rovnocennej výzvy na zaplatenie dlžníkom, alebo

ii) v prípade, ak dátum obdržania faktúry alebo rovnocennej výzvy na zaplatenie je neurčitý, 30 dní po obdržaní tovaru alebo služby, alebo

iii) v prípade, že dlžník obdrží faktúru, alebo rovnocennú výzvu na zaplatenie skôr ako tovar alebo službu, 30 dní po obdržaní tovaru alebo služby, alebo

iv) v prípade, ak proces prevzatia, resp. overovania, ktorým sa má stanoviť zhoda tovaru alebo služby so zmluvou, je určený zákonom alebo zmluvou, a ak dlžník obdrží faktúru alebo rovnocennú výzvu na zaplatenie skôr alebo v deň, keď sa takéto preberanie, resp. overovanie uskutoční, 30 dní po tomto dni;

…

d) výška úroku z omeškania (zákonná sadzba), ktorú je dlžník povinný zaplatiť, sa rovnala hodnote úrokovej sadzby uplatňovanej Európskou centrálnou bankou na jej poslednú hlavnú refinancujúcu operáciu[4] vykonanú pred prvým kalendárnym dňom príslušného polroka (referenčná sadzba) zvýšenej minimálne o sedem percentuálnych bodov (marža), pokiaľ nie je v zmluve určené inak…

…

2. Pre určité druhy zmlúv, ktoré budú definované vnútroštátnymi právnymi predpismi, môžu členské štáty určiť lehotu, po uplynutí ktorej sa úroky stávajú splatnými, na maximálne 60 dní, a to za predpokladu, že sa buď zabráni zmluvným stranám v prekročení tejto lehoty, alebo sa stanoví povinná úroková sadzba, ktorá bude podstatne vyššia ako sadzba vyplývajúca z právneho predpisu.

3. Členské štáty zabezpečia, aby dohoda o dni splatnosti alebo o následkoch omeškania, ktorá nie je v súlade s ustanoveniami odsekov 1 písm. b) až d) a 2, nebola vykonateľná, alebo mala za následok nárok na náhradu škody, ak… je zjavne nevýhodná pre veriteľa… Ak sa určí, že takáto dohoda je zjavne nevýhodná, použijú sa podmienky ustanovené v právnych predpisoch, ak vnútroštátny súd neurčí iné spravodlivé podmienky.

4. V záujme veriteľov a súťažiteľov členské štáty zabezpečia, aby existovali primerané a účinné prostriedky, ktoré zabránia pokračujúcemu uplatňovaniu značne nevýhodných podmienok v zmysle odseku 3.

…“

7. V článku 6 ods. 1 sa od členských štátov vyžaduje, aby uviedli do účinnosti zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou do 8. augusta 2002. V článku 6 ods. 2 sa členským štátom umožňuje zachovať alebo uviesť do účinnosti ustanovenia, ktoré sú pre veriteľov výhodnejšie ako ustanovenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou.

4 — Ako sa definuje v článku 2 ods. 4 smernice.

Španielska právna úprava

8. Smernica bola v Španielsku prebratá zákonom č. 3/2004 z 29. decembra 2004 [5] o boji proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách (ďalej len „zákon č. 3/2004“). [6]

9. V článku 4 ods. 1 zákona č. 3/2004 sa stanovuje, že platobná lehota musí byť buď dohodnutá medzi zmluvnými stranami „v rámci uplatniteľného právneho rámca“, alebo v prípade neexistencie takejto dohody sa uplatní lehota stanovená v článku 4 ods. 2. V tomto ustanovení sa stanovuje lehota 30 dní, rovnako je to v odsekoch i) až iv) článku 3 ods. 1 písm. b) smernice.

10. V článku 7 ods. 1 zákona č. 3/2004 sa stanovuje, že sadzbou úroku z omeškania je buď sadzba dohodnutá medzi zmluvnými stranami, alebo v prípade neexistencie takejto dohody zákonná sadzba stanovená v článku 7 ods. 2, ktorý v podstate preberá podrobné ustanovenia týkajúce sa zákonnej sadzby stanovené v článku 3 ods. 1 písm. d) smernice.

11. Podľa článku 9 ods. 1 zákona č. 3/2004 sú dohody medzi zmluvnými stranami týkajúce sa platobnej lehoty alebo následkov oneskorenej platby, ktoré nie sú v súlade s lehotou stanovenou v článku 4 ods. 2 alebo zákonnou úrokovou sadzbou stanovenou v článku 7 ods. 2, neplatné, ak sú zjavne nevýhodné pre veriteľa.

12. V zákone č. 3/2004 sa okrem jeho očíslovaných článkov nachádzajú aj niektoré ďalšie ustanovenia. V prvom „dodatočnom ustanovení“ zákona č. 3/2004 sa stanovuje, že platby maloobchodným dodávateľom, na ktoré sa vzťahuje zákon č. 7/1996 z 15. januára 1996 o maloobchodnom predaji (ďalej len „zákon č. 7/1996“), [7] sa primárne riadia článkom 17 tohto skoršieho zákona a podporne neskorším zákonom.

13. Prvá časť druhého „záverečného ustanovenia“ zákona č. 3/2004 následne mení a dopĺňa článok 17 zákona č. 7/1996.[[8]] V rozsahu relevantnom pre prejednávanú vec sa v tomto článku teraz stanovuje:

„1. V prípade neexistencie výslovnej dohody platí, že maloobchodní predajcovia sú povinní

5 — Komisia podala proti Španielsku žalobu podľa článku 226 ES z dôvodu oneskoreného prebratia smernice (vec C-384/03). Komisia vzala žalobu späť po tom, ako Španielsko prijalo zákon č. 3/2004. Uznesením z 28. apríla 2005 (Ú. v. EÚ C 182, s. 33) Súdny dvor nariadil výmaz veci C-384/03 z registra.

6 — BOE č. 314 z 30. decembra 2004.

7 — BOE č. 15 zo 17. januára 1996, s. 1243.

8 — Podľa preambuly zákona č. 3/2004 vyžadovali ustanovenia týkajúce sa nespravodlivých podmienok zmenu a doplnenie článku 17 ods. 3 zákona č. 7/1996 na účely prispôsobenia platieb dodávateľom ustanoveniam neskoršieho zákona.

zaplatiť za tovar, ktorý zakúpili, do 30 dní odo dňa dodania.

…

3. Platobná lehota v prípade čerstvých potravín alebo potravín podliehajúcich skaze nesmie byť v žiadnom prípade dlhšia než 30 dní. Platobná lehota v prípade ostatných potravín a spotrebného tovaru nesmie byť dlhšia než 60 dní, s výnimkou výslovnej dohody, v ktorej sa stanoví ekonomické vyrovnanie pre dodávateľa zodpovedajúce dlhšej lehote. Platobná lehota však nesmie byť v žiadnom prípade dlhšia než 90 dní.

…

5. V každom prípade beží úrok v prípade oneskorenej platby automaticky odo dňa nasledujúceho po dohodnutom dni splatnosti alebo v prípade neexistencie dohody odo dňa, keď mala byť platba vykonaná v súlade s ustanoveniami odseku 1. V takom prípade sa ako sadzba uplatniteľná na určenie výšky úroku použije sadzba stanovená v článku 7 [zákona č. 3/2004], ibaže by si zmluvné strany dohodli inú sadzbu, ktorá však nesmie byť v žiadnom prípade nižšia než zákonná sadzba zvýšená o 50 percent.“

14. V druhej časti druhého „záverečného ustanovenia“ zákona č. 3/2004 sa nachádza prechodné ustanovenie, podľa ktorého sa maximálna lehota 60 dní stanovená v článku 17 ods. 3 zákona č. 7/1996 (v znení zmien a doplnení) uplatní od 1. júla 2006. Dovtedy „nesmie byť platobná lehota v prípade potravín, ktoré nie sú čerstvé alebo podliehajúce skaze, alebo v prípade spotrebného tovaru dlhšia než 90 dní odo dňa dodania tovaru“.

Konanie

15. Komisii bola doručená sťažnosť týkajúca sa nesprávneho prebratia smernice do španielskeho práva. Dňa 13. júla 2005 Komisia zaslala Španielsku listom výzvu, v ktorej uviedla, že zákon č. 3/2004 je v rozpore s určitými ustanoveniami článku 3 smernice okrem toho tým, že sa v ňom umožňuje predĺženie platobnej lehoty v prípade niektorých potravín a spotrebných tovarov na 90 dní, a tým, že sa v ňom platobná lehota obmedzuje na 60 dní až od 1. júla 2006.

16. Keďže Komisia nebola v nadväznosti na túto výzvu doručená žiadna odpoveď, 19. decembra 2005 vydala odôvodnené stanovisko.

17. Po posúdení odpovede Španielska zo 7. februára 2006 na odôvodnené stanovisko podala Komisia 15. septembra 2006 túto žalobu.

18. Komisia navrhuje, aby Súdny dvor:

— vyhlásil, že Španielske kráľovstvo si tým, že v zákone č. 3/2004 povolilo lehotu 90 dní v prípade platby za potraviny iné než čerstvé a podliehajúce skaze a za spotrebné tovary, a tým, že nadobudnutie účinnosti niektorých ustanovení odložilo až do 1. júla 2006, nesplnilo svoje povinnosti, ktoré mu vyplývajú z článku 3 ods. 1, 2 a 4 smernice,

— zaviazal Španielsko na náhradu trov konania.

19. V žalobe sa konkrétne uvádza, že platobná lehota 90 dní je v rozpore s článkom 3 ods. 1 a 2, zatiaľ čo odklad je v rozpore s článkom 3 ods. 1, 2 a 4.

20. Komisia navrhla pojednávanie, ktoré sa konalo 13. februára 2008.

Je platobná lehota 90 dní v rozpore s článkom 3 ods. 1 a 2 smernice?

21. Komisia poukazuje na porušenie článku 3 ods. 1 a 2. Podľa môjho názoru je však odôvodnené len porušenie posledného uvedeného odseku.

22. Komisia sa domnieva, že Španielsko využilo možnosť podľa článku 3 ods. 2 smernice a definovalo osobitnú kategóriu zmlúv — zmluvy týkajúce sa potravín, ktoré nie sú čerstvé alebo podliehajúce skaze, a spotrebného tovaru —, na ktoré sa toto ustanovenie vzťahuje. Španielska právna úprava však nie je v súlade s článkom 3 ods. 2.

23. Z tvrdenia Komisie je možné vyvodiť, že zastáva názor, že Španielsko si tým, že umožnilo predĺženie platobných lehôt zo 60 dní až na 90 dní (keďže prvá možnosť zakazuje akékoľvek predĺženie nad 60 dní), zvolilo druhú možnosť stanovenú v článku 3 ods. 2. V článku 17 zákona č. 7/1996 (v znení zmien a doplnení) sa však „[ne]stanov[uje] povinná úroková sadzba, ktorá [je] podstatne vyššia ako sadzba vyplývajúca z právneho predpisu“, ako vyžaduje druhá možnosť. Namiesto toho je dlžník povinný dodávateľovi poskytnúť „ekonomické vyrovnanie“ za dlhšiu platobnú lehotu. Táto veta je podľa Komisie nepresná a poskytuje veriteľovi malú ochranu. Článok 17 ods. 3 zákona č. 7/1996 v znení zmenenom a doplnenom zákonom č. 3/2004 je preto v rozpore s článkom 3 ods. 2 smernice.

24. Španielsko tvrdí, že cieľom článku 17 ods. 3 zákona č. 7/1996 nie je prebratie článku 3 ods. 2 smernice. Jeho cieľom je naproti tomu pomôcť dosiahnuť ciele smernice. V súlade s odôvodneniami č. 18 a 19 smernice je zmluvná sloboda v zásade zabezpečená, a to okrem obmedzení určených na predchádzanie jej zneužívania na úkor veriteľa. V článku 17 ods. 3 sa zmluvná sloboda obmedzuje uložením maximálnych platobných lehôt na účely zabránenia pretrvávajúcemu používaniu dlhších a nespravodlivých platobných lehôt, ktoré prevažujú v odvetví maloobchodného predaja. Zamedzuje sa tak značne nevýhodným podmienkam v súlade s článkom 3 ods. 4 smernice. Okrem toho sa v článku 6 ods. 2 členským štátom výslovne umožňuje zachovať alebo uviesť do účinnosti ustanovenia, ktoré sú pre veriteľov výhodnejšie ako ustanovenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou.

Smernica

25. Príslušné ustanovenia smernice chápem takto.

26. Na základe systému zavedeného článkom 3 ods. 1 a 2 smernice musí byť v každom prípade možné určiť posledný dátum splatnosti, po ktorom je dlžník povinný platiť veriteľovi úroky.

27. Zmluvné strany majú v zásade voľnosť určiť si dátum splatnosti alebo platobnú lehotu vo svojich zmluvách [článok 3 ods. 1 písm. a)].

28. Členské štáty sú povinné určiť zákonnú lehotu 30 dní, ktorá sa uplatní vtedy, ak zmluvné strany nevyužijú túto slobodu [článok 3 ods. 1 písm. b)].

29. V článku 3 ods. 2 smernice sa členským štátom umožňuje subsidiárne predĺžiť túto lehotu na maximálne 60 dní pre niektoré kategórie zmlúv za predpokladu, že sa buď zabráni zmluvným stranám v prekročení tejto lehoty, alebo sa stanoví povinná odradzujúca

úroková sadzba v prípade platieb uskutočnených po uplynutí tejto lehoty. Tieto dve podmienky sa týkajú záležitostí, ktoré si zmluvné strany zvyčajne môžu dohodnúť. Je však jasné, že 60-dňová lehota nie je *ako taká* obmedzením zmluvnej slobody, ale alternatívou k lehote, ktorá sa uplatní v prípade neexistencie dohody stanovenej v článku 3 ods. 1 písm. b) smernice.

30. Takéto predĺženie lehoty, ktorá sa uplatní v prípade neexistencie dohody, na 60 dní, je pre veriteľov menej výhodné než základná 30-dňová lehota, ktorá by sa inak uplatnila. Protihodnotou za možnosť zvoliť si „maximálne 60 dní“ ako platobnú lehotu je to, že členský štát musí *buď* vylúčiť zmluvnú slobodu v prípade platobnej lehoty dlhšej než 60 dní, *alebo* zabezpečiť, že (bez ohľadu na úmysel zmluvných strán dohodnúť sa inak) sa na takto stanovenú lehotu po uplynutí akejkoľvek zmluvne stanovenej lehoty uplatní „povinná úroková sadzba, ktorá bude podstatne vyššia ako sadzba vyplývajúca z právneho predpisu“. Obidve tieto podmienky sú pre veriteľov výhodnejšie.

Španielska právna úprava

31. Zo znenia ustanovení jasne vyplýva, že 30-dňové lehoty stanovené v článku 4 zákona č. 3/2004 [9] a v článku 17 ods. 1 zákona č. 7/1996 v znení zmenenom a doplnenom zákonom č. 3/2004 [10] sa použijú v prípade neexistencie dohody medzi zmluvnými stranami. Inými slovami, ide o zákonné lehoty, ktoré sa použijú v prípade neexistencie dohody. Sú v úplnom súlade s článkom 3 ods. 1 smernice.

32. Podľa článku 17 ods. 3 zákona č. 7/1996 (v znení zmien a doplnení) platobná lehota v prípade čerstvých potravín alebo potravín podliehajúcich skaze „nesmie byť v žiadnom prípade dlhšia než 30 dní“. Platobná lehota v prípade ostatných potravín a spotrebného tovaru nesmie byť „v žiadnom prípade dlhšia než 90 dní“. Lehoty 30 dní a 90 dní tak neumožňujú nijaké výnimky. Naopak, 60-dňová lehota takisto stanovená v prípade ostatných potravín a spotrebného tovaru výnimku umožňuje: platobná lehota „nesmie byť dlhšia než 60 dní, s výnimkou výslovnej dohody, v ktorej sa stanoví ekonomické vyrovnanie…“.

33. Aby bola žaloba Komisie úspešná, musí preukazovať, že lehoty 60 a 90 dní uvedené v článku 17 ods. 3 zákona č. 7/1996 (v znení zmien a doplnení), ktoré spochybňuje, sú predĺžením 30-dňovej lehoty stanovenej v článku 17 ods. 1, ktorá sa uplatní v prípade

9 — Pozri bod 9 vyššie.
10 — Pozri bod 13 vyššie.

neexistencie dohody zmluvných strán, ako aj to, že 60-dňová lehota uvedená v článku 3 ods. 2 smernice je možným predĺžením 30-dňovej lehoty stanovenej v článku 3 ods. 1 písm. b).

34. Ak lehoty 60 a 90 dní stanovené v článku 17 ods. 3 zákona č. 7/1996 (v znení zmien a doplnení) *nie sú* predĺženiami lehoty 30 dní, ktorá sa uplatní v prípade neexistencie dohody zmluvných strán, ale iba obmedzeniami zmluvnej slobody strán, pre veriteľa sú, ako tvrdí Španielsko, výhodnejšie než ustanovenia smernice, s ktorými je potrebné dosiahnuť súlad. Tieto lehoty by preto boli povolené článkom 6 ods. 2 bez ohľadu na ostatné podmienky, ktoré s nimi môžu byť spojené, a bez ohľadu na ich nadobudnutie účinnosti.

35. Zo striktného výkladu článku 17 ods. 1 a 3 zákona č. 7/1996 vyplýva, že tento posledný uvedený výklad je najvhodnejší. V prípade neexistencie výslovnej dohody sa v článku 17 ods. 1 stanovuje všeobecná 30-dňová lehota [tým sa implementuje článok 3 ods. 1 písm. a) a b) smernice], zatiaľ čo v článku 17 ods. 3 sa stanovuje, že platobná lehota nesmie byť v žiadnom prípade dlhšia než 30, 60 alebo 90 dní, v závislosti od kategórie dotknutého tovaru (s možnosťou predĺžiť 60-dňovú lehotu až na 90 dní, ak dôjde k dohode o vyrovnaní pre dodávateľa). Prirodzený výklad je taký, že tieto tri lehoty sú obmedzeniami zmluvnej slobody strán určiť vo svojej zmluve dátum splatnosti alebo platobnú lehotu.

36. Komisia Súdnemu dvoru nepredložila dôkaz, na základe ktorého by bolo možné dostatočne podporiť opačný výklad španielskej právnej úpravy, a síce, že lehoty 60 a 90 dní sú predĺženiami 30-dňovej lehoty, ktorá sa uplatní v prípade neexistencie výslovnej dohody zmluvných strán. Nepredložila ani žiadny dôkaz, že by španielske súdy právnu úpravu vykladali práve takýmto spôsobom.

37. Vzhľadom na tieto skutočnosti nemôžem dospieť k záveru, že Komisii sa podarilo preukázať, že právna úprava Španielska je v rozpore s článkom 3 ods. 2 smernice.

Porušenie článku 3 ods. 1 smernice?

38. Komisia vo svojej žalobe takisto tvrdí, že predĺženie lehoty na 90 dní uvedené v článku 17 ods. 3 zákona č. 7/1996 (v znení

zmien a doplnení) je v rozpore s článkom 3 ods. 1, pričom však neuvádza, akým spôsobom. Z analýzy, ktorý som práve vykonala, je jasné, že sa domnievam, že Komisia nepreukázala, že článok 17 ods. 1 zákona č. 7/1996 (v znení zmien a doplnení) sa uplatní na *všetky zmluvy bez výnimky*. Z toho vyplýva, že k porušeniu článku 3 ods. 1 smernice nedošlo.

40. Z mojich záverov týkajúcich sa prvej časti žalobného dôvodu Komisie vyplýva, že druhá časť musí byť podľa môjho názoru takisto zamietnutá. Keďže 60-dňová lehota nepreberá žiadne ustanovenie smernice, Španielsko nemalo nijakú povinnosť vyplývajúcu z práva Spoločenstva uplatňovať túto lehotu ku dňu uplynutia lehoty na prebratie smernice ani nebolo povinné túto lehotu stanoviť.

41. Vzhľadom na to zastávam názor, že Španielsko tým, že odložilo nadobudnutie účinnosti niektorých ustanovení do 1. júla 2006, neporušilo článok 3 ods. 1, 2 a 4.

Porušilo Španielsko článok 3 ods. 1, 2 a 4 smernice tým, že odložilo nadobudnutie účinnosti niektorých ustanovení do 1. júla 2006?

39. Komisia opakuje, že cieľom článku 17 ods. 3 zákona č. 7/1996 (v znení zmien a doplnení) je prebratie článku 3 ods. 2 smernice. V tomto článku sa však uplatnenie 60-dňovej lehoty odkladá do 1. júla 2006. V smernici sa neumožňuje čiastočné alebo postupné uplatňovanie ustanovení. Odloženie uplatnenia lehoty je preto v rozpore s článkom 3 ods. 1, 2 a 4 smernice.

O trovách

42. Podľa článku 69 ods. 2 rokovacieho poriadku účastník konania, ktorý vo veci nemal úspech, je povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté. Podľa môjho názoru by mala byť žaloba zamietnutá a Španielsko by malo od Komisie požadovať náhradu trov konania.

Návrh

43. Z týchto dôvodov navrhujem Súdnemu dvoru, aby rozhodol takto:

— žaloba sa zamieta,

— Komisia je povinná nahradiť trovy konania.